

УДК 364

Л. В. КРАМАРЕНКО

УПРОВАДЖЕННЯ СУЧАСНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У СИСТЕМУ СОЦІАЛЬНОГО ЗАХИСТУ БАГАТОДІТНИХ СІМЕЙ (на прикладі м. Ялта)

Розглянуто сучасне становище багатодітних сімей в Україні. Проаналізовано стан сучасних інформаційних технологій як пріоритетний напрямок у системі державного управління. Запропоновано шляхи вдосконалення механізмів державного управління в соціальній сфері (на прикладі багатодітних сімей).

Ключові слова: багатодітна сім'я, інформаційні технології, державне управління, місцеве самоврядування, соціальний захист.

The article reviewed the current situation of large families in our country. Analyzed the situation of modern information technology as a priority in public administration. Suggest ways to improve the public administration mechanisms in the social sphere (for example, large families).

Key words: large family, information technology, public administration, local government, social protection.

Останнім часом в Україні, як і в усьому світі, відбувається стрімкий розвиток новітніх технологій. Трансформаційні процеси спостерігаються в усіх сферах життєдіяльності людини. У зв'язку з цим вітчизняна система державного управління потребує значних перетворень.

Пріоритетним завданням для нашої держави є побудова сучасного інформаційного суспільства. Розвиток інформаційних систем у державному управлінні сприяє вирішенню гострих питань соціальної сфери. Однією з головних проблем сьогодення в цій сфері є соціальний захист багатодітних сімей. Ця категорія сімей невідкладно потребує посилення державної підтримки як найбільш вразлива складова суспільства.

У Законі України “Про Основні засади розвитку інформаційного суспільства в Україні на 2007 – 2015 роки” вітчизняний законодавець також зазначив, що основною стратегічною метою розвитку інформаційного суспільства в Україні є використання інформаційно-комунікаційних технологій для вдосконалення державного управління, відносин між державою і громадянами, становлення електронних форм взаємодії між органами державної влади та органами місцевого самоврядування і фізичними та юридичними особами [1].

Окремі теоретичні та практичні питання інформаційних систем у державному управлінні сформульовані в працях В. Авер'янова [3], Г. Титоренко [7], Г. Ковальського [8], А. Семенченка [4], М. Сендзюка [6] та ін.

Разом з тим слід зазначити, що надзвичайно мало досліджень, де висвітлено запровадження новітніх технологій соціального забезпечення багатодітних сімей у контексті державного управління.

Метою даної статті є аналіз наукових доробків з використання новітніх технологій у державному управлінні та визначення шляхів удосконалення системи соціального забезпечення в державно-управлінському вимірі.

Становлення України як соціальної, демократичної, правової держави обумовлює визнання та гарантування не тільки громадянських і політичних, але й соціально-економічних прав людини. Так, державою взяті на себе відповідні соціальні зобов'язання, визначено пріоритети соціальної політики, визнана перевага загальнолюдських, зокрема сімейних, цінностей перед іншими.

Основною складовою сучасної України повинна бути злагоджена система соціального захисту населення, яка в змозі якісно підняти рівень життя соціально незахищених верств населення (до яких відносяться багатодітні сім'ї). Україна повинна створити сприятливі умови для всебічного розвитку сім'ї та кожного її члена, найповнішого виконання сім'єю своїх функцій, підвищення її життєвого рівня, посилення ролі сім'ї як первинного осередку суспільства. Проблема ефективного вирішення питань соціального розвитку в сучасному українському суспільстві є особливо значущою.

За останні роки через тривалу економічну кризу становище сім'ї в Україні значно погіршилося. Наразі особливо складним є становище багатодітних сімей.

Члени таких сімей значно поступаються в заробітній платі, здебільшого займаються малокваліфікованою працею, стають, як правило, першими жертвами безробіття.

Посилення державної підтримки багатодітних сімей як найбільш вразливої складової суспільства, забезпечення належного рівня їх життєдіяльності, визнання внеску, який вони роблять в ім'я України, є особливо важливим завданням держави.

Істотно поширилися масштаби та зросла глибина бідності. Значне поширення бідності в державі створює специфічне соціальне середовище, яке підживлює соціальні проблеми і в сьогоденні, і в майбутньому. Рівень життя багатодітних сімей досить низький, разом з тим погіршується демографічний стан, який є важливим стратегічним напрямом соціальної політики будь-якої держави.

З огляду на процеси глобалізації в усьому світі наша держава має шукати нових шляхів для вирішення складних питань сьогодення в соціальній сфері. Одним з дієвих напрямків удосконалення управління соціальними процесами є використання інформаційних систем.

У сучасному світі інформація є стратегічним національним ресурсом, який відіграє дедалі більшу роль у системі державного управління. У суспільстві спостерігається перерозподіл реальної влади – від традиційних структур до центрів управління інформаційними потоками. За науковими висновками, рівень інформаційного забезпечення державних органів влади

значною мірою впливає на розвиток економіки та політичну обстановку в країні. Він пов'язаний з можливістю найефективнішого використання інтелектуального потенціалу як своєї, так і інших країн для розвитку економіки, а також застосуванням усіх видів інформаційних технологій для формування соціокультури – глибинної основи нації, призначеної запроваджувати та розповсюджувати духовні та ідейні цінності народу, його культуру [6, с. 10].

З появою та розвитком сучасних комп'ютерних технологій виникає необхідність їх вивчення, осмислення та впровадження в управлінський процес. Очевидно, динамічний розвиток інформаційних систем у суспільстві вимагає від системи державного управління адекватного вдосконалення.

Необхідно забезпечити щільну інформаційну взаємодію органів державної влади між собою, з громадянами та юридичними особами на основі сучасних інформаційних технологій.

М. Сендзюк інформаційні системи в державному управлінні розглядає як людино-машинні системи з автоматизованою технологією збирання, нагромадження, зберігання, оброблення і видавання інформації у вигляді даних і знань, необхідних у державному управлінні [Там же, с. 50].

Питання подальшого цілеспрямованого впровадження науково-технічних досягнень як в управлінській, так і в інших важливих видах діяльності держави потребує постійного вдосконалення державного механізму та його правового регулювання.

Тому вітчизняні науковці вважають важливими напрямками роботи в удосконаленні інформаційного суспільства такі: підготовку чинних правових актів і норм до застосування їх в умовах інформатизації суспільства; підготовку апарату управління до функціонування в умовах інформатизації; налагодження складної мережі організаційних та управлінських відносин, що виникають при плануванні, координації й контролі розробки проектів інформаційних систем органів управління різних ступенів [3, с. 146].

Основоположною інформаційною системою в державному управлінні можна виділити електронне врядування. А. Семенченко пропонує розглядати його як систему взаємодії органів державної влади з населенням, що базується на широкому застосуванні інформаційних технологій, у тому числі й інтернету, з метою підвищення доступності та якості державних послуг, зменшення термінів їх надання, а також зниження адміністративного навантаження на громадян та організації, обумовленого їх отриманням [4, с. 36].

Суб'єкти взаємодіють таким чином:

– B2C (business-to-consumer) – передбачає надання компаніями товарів і послуг кінцевим споживачам. Яскравий приклад реалізації цього напрямку – електронні магазини в інтернеті;

– B2B (business-to-business) – продаж товарів і послуг посередництвом інтернету. Прикладом є різноманітні товарні біржі, торговельні майданчики в інтернеті. Менш відомими є напрями електронної комерції, що реалізуються за участю державних органів та установ;

– G2G (government-to-government) – автоматизація відносин і

документообігу між державними відомствами. Для взаємодії та інформаційного обміну між відомствами необхідним є використання загальнонаціональних стандартів [6, с. 70];

– B2G (business-to-government) – надання комерційними компаніями товарів і послуг державним установам. Цей напрям реалізується останнім часом у використанні урядами розвинених країн інтернету для проведення закупівель (від публікації оголошень до опублікування результатів угод);

– G2B (government-to-business) – напрям передбачає надання послуг державними органами бізнес-організаціям і включає автоматизацію розрахунків з податків, сертифікацію, надання інформації з питань законодавства і права тощо;

– G2C (government-to-consumer) – напрям передбачає надання урядовими установами послуг кінцевим споживачам посередництвом інтернету. Особливістю такого напрямку електронної комерції є те, що оплату послуг урядових установ здійснюється наперед (сплачуючи податки) [Там же, с. 71];

– C2G (consumer-to-government) – напрям, який передбачає надання громадянами послуг державі. Прикладами можуть слугувати електронне голосування; опитування громадської думки тощо [Там же, с. 72].

На сьогодні напрям взаємодії G2C найменш розвинений, однак має досить високий потенціал, особливо у сфері соціального захисту. Треба погодитися з думкою Г. Ковальського в тому, що потребує поширення робота з інформаційно-консультативної допомоги багатодітним сім'ям [8].

На наш погляд, важливим є запровадження сучасних інформаційних технологій в управлінську діяльність органів місцевого самоврядування. Саме система муніципальних органів управління потребує ефективного функціонування та подальшого розвитку.

Базуючись на висновках Г. Титаренко щодо обумовленостей переходу на масову комп'ютеризацію завдань, що вирішуються в муніципальному управлінні [7, с. 397], розглянемо реалізацію запровадження сучасних технологій у систему соціального захисту багатодітних сімей на прикладі міста Ялта.

На виконання “Стратегії економічного та соціального розвитку Автономної Республіки Крим на 2011 – 2020 рр.” пропонується вдосконалити роботу виконавчого комітету Ялтинської міської ради через надання комплексу інформаційних і юридичних соціальних послуг і систематизацію інформації (створення баз даних соціально незахищених категорій населення) із залученням новітніх технологій.

Так, на сьомій сесії шостого скликання Ялтинської міської ради було прийнято рішення “Про затвердження Програми економічного та соціального розвитку Великої Ялти на 2011 рік” (далі – Програма) [5].

Виходячи з пріоритетів у соціальній політиці м. Ялта, визначена архітектоніка Програми, що включає комплекс заходів для вирішення найгостріших соціальних проблем ялтинців. Запровадження зазначеної Програми покликано покращити соціально-економічну ситуацію та підвищити добробут населення регіону. Одним із завдань цієї Програми є підтримка соціально незахищених категорій сімей (до яких належать багатодітні сім'ї)

за допомогою створення електронно-консультативних терміналів з надання соціальних послуг [Там же]. Очевидно, що метою запровадження таких електронно-консультативних терміналів є оптимізація роботи виконавчого комітету Ялтинської міської ради та збільшення кількості одержувачів (соціально незахищених) професійних соціальних послуг.

Дійсно, вкрай важливим є застосування автоматизованих систем (терміналів) і розробка відповідного програмного забезпечення з наданням соціальних послуг. За допомогою таких терміналів будь-яка особа матиме можливість оперативного та достовірного отримання консультативних послуг (інформативного чи юридичного характеру).

Надання цих послуг може бути на платній чи безоплатній (для соціально незахищених категорій) основі. Керування автоматизованою системою терміналів планується зробити через Інтернет. За допомогою запропонованої системи у багатьох осіб з'явиться можливість безоплатно отримати юридичні та інформаційні послуги. Крім того, буде створено єдину базу даних соціально незахищених категорій населення для всіх державних суб'єктів соціальної роботи.

Питання подальшого цілеспрямованого впровадження науково-технічних досягнень як в управлінській, так і в інших важливих видах діяльності держави слід розглядати через призму постійного вдосконалення державного механізму та його правового регулювання.

Підеумовуючи вищевикладене, можна зробити висновок, що розвиток інформаційних систем у державному управлінні є вкрай важливим чинником для побудови сучасної модерної держави. Сьогодні в Україні проводиться активна робота з упровадження новітніх технологій у державне управління. При цьому законодавче посилення соціального захисту багатодітних сімей вимагає від держави впровадження новітніх технологій перш за все в соціальну сферу.

Органам державної влади та місцевого самоврядування необхідно вдосконалювати систему механізмів державного управління для подолання кризового становища багатодітних сімей і забезпечити втілення в життя задекларованих норм.

Актуальним напрямком дослідження в побудові сучасного інформаційного суспільства є запровадження інформаційно-консультативних автоматизованих систем.

Література:

1. Про Основні засади розвитку інформаційного суспільства в Україні на 2007 – 2015 роки : Закон України від 9 січня 2001 р. № 537-V. – Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=537-16>

2. Послання Президента України Віктора Януковича до Українського народу від 3 червня 2010 р. – Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=n0003100-10>

3. Державне управління в Україні : [навч. посіб.] / [В. В. Цветков, Є. Б. Кубко, Л. Т. Кривенко, В. В. Копейчиков та ін.] ; кер. авт. кол.

В. Б. Авер'янов. – К., 1999. – 225 с.

4. Науковий вісник Академії муніципального управління : зб. наук. пр. / за заг. ред. В. Присяжнюка, В. Бакуменка. – К., 2009. – Вип. 4 (10). – 439 с. – (Серія “Управління”).

5. Про затвердження Програми економічного та соціального розвитку Великої Ялти на 2011 рік : рішення Ялтинської міської ради від 30 березня 2011 року № 1. – Режим доступу : <http://www.yalta-gs.gov.ua/normativakti/reshgorsov/1250—30-2011>

6. Сендзюк М. А. Інформаційні системи в державному управлінні: навчальний посібник / М. А. Сендзюк. – К. : КНЕУ, 2004. – 339 с.

7. Титоренко Г. А. Информационные технологии управления : учеб. пособие / Г. А. Титоренко. – М. : ЮНИТИ-ДАНА, 2003. – 439 с.

8. Щодо проблем визначення категорії “багатодітні сім’ї” у соціальній сфері / Г. Є. Ковальський // Регіональний філіал НІСД у м. Донецьку. – Режим доступу : <http://www.niss.gov.ua/Monitor/januar2009/14.htm>

Надійшла до редколегії 03.06.2011 р.